

Ljubljana, 21. oktober 2013 – Video nagovor dr. Janeza Potočnika, evropskega komisarja za okolje na okrogli mizi Slovenija na poti do Zero Waste

Spoštovane gospe in gospodje,

najprej se zahvaljujem organizatorjem za priložnost, da na današnji okrogli mizi lahko spregovorim nekaj besed. Žal mi obveznosti ne dopuščajo, da bi bil z vami osebno. Kljub temu pa sem vesel, da vas lahko nagovorim vsaj takole, recimo temu na okolju prijazen način.

Veseli me tudi, da ste se odločili predvajati dokumentarni film Smeti, ki prikazuje problematiko ravnanja z odpadki v sodobni družbi. Pogosto je prav nazoren filmski prikaz najbolj prepričljiv in lahko prispeva k spremembi dojemanja določenega problema ter opozarja tako široko javnost kot tudi politike in gospodarstvenike o nujnosti reševanja določene problematike.

Vsako leto za potrebe proizvodnje različnih dobrin v Evropi po grobih ocenah porabimo 16 ton različnih materialov na osebo. Od tega kar 6 ton postane odpadni material, skoraj polovica pa konča na odlagališčih. Večina se nas zagotovo strinja, da tako ne gre več naprej, da to ni model, ki bi bil trajosten. Izoblikoval se je v stoletju, ko je bilo virov navidezno v izobilju, cene virov pa so bile nizke in so celo padale. V stoletju potratne porabe materialov in iskanja izboljšanja produktivnosti vedno dražjega dela in v času, ko zaščiti našega naravnega materiala nismo namenili pravega gospodarskega in družbenega pomena.

Kako se ob 26 milijonov brezposelnih v Evropi in s prekomerno izkoriščenimi naravnimi viri lahko izkoplremo iz tega zastarelega gospodarskega modela? Modela, ki temelji na linearni miselnosti uporabe virov, izkopavanja surovin v vedno globljih rudniških rovih in na vedno bolj skrčenih oazah neokrnjene narave. Virov, iz katerih proizvajamo dobrine, ki jih uporabimo in odvržemo. Odpadki, ki bi se jih dalo ponovno uporabiti pa ostanejo v zemljo zakopane neme priče potratnosti in nespameti našega početja.

Odgovor je navidezno preprost. Spremeniti moramo proizvodne in potrošne vzorce, oblikovati gospodarski sistem, ki bo temeljil na ponovni uporabi virov in njihovem recikliranju. Model, v katerem bomo zagotovili, da bodo odpadki ene industrije postali surovina druge. Temu pravimo krožno gospodarstvo. Najboljši primer je narava sama. Milijoni let nakopičenega znanja in prilagajanj, ki so pripeljale do tega, da se vse zgodi z razlogom in služi svojemu namenu obstanka in razvoja.

Prehod v krožno gospodarstvo bi tudi moral biti pomemben del strukturnih naporov, ki so potrebni pri premagovanju trenutne gospodarske krize. Evropa je gosto poseljena, potratna z viri, katerih cene vse bolj rastejo in postajajo vse pomembnejši sestavni del strukturne cene naših proizvodov. Če temu dodamo dejstvo, da smo močno uvozno odvisni tako pri energiji, kot tudi pri redkih kovinah in številnih drugih surovinah, je sklep logičen. Proizvajati iste proizvode in storitve ob manjši porabi energije in vode ter surovin. Proizvode, ki jih je mogoče ponovno uporabiti in reciklirati je ključno za izboljšanje konkurenčnosti našega gospodarstva in edini način, da dolgoročno ohranimo močno industrijsko jedro. V praksi je seveda odgovor težji. A kako se lahko lotimo naloge, ki je neizogibna?

Del potrebnih ukrepov je določenih v ciljeh, ki so jih države članice in Evropski parlament potrdili v okviru Sedmega okoljskega akcijskega programa za obdobje do leta 2020. Ta predvideva zmanjšanje količine proizvedenih

Več informacij: www.ebm.si / press@ocistimo.si / 040 255 433

odpadkov, povečanje recikliranja in ponovne uporabe, omejevanje sežiganja materialov, ki jih ni moč reciklirati in nenazadnje postopno opuščanje odlaganja odpadkov.

Morda se komu zdijo ti cilji nekoliko preveč ambiciozni, a je razveseljivo dejstvo, da je že do danes 6 držav članic praktično opustilo odlagališča, 4 države članice pa reciklirajo več kot 60 % svojih komunalnih odpadkov. Z uporabo gospodarskih spodbud kot so shema "Plačaj, ko odvržeš", davki na odlagališča in sežiganje, ter razširjena odgovornost proizvajalcev smo dosegli že veliko. Vsi ti ukrepi so pripomogli tudi k ustvarjanju delovnih mest in k spodbujanju inovacij. Pripomogli so k spreminjanju vedenjskih vzorcev in ustvarjanju priložnosti za proizvajalce, trgovce na drobno, potrošnike, lokalne oblasti ter javne in zasebne izvajalce na področju ravnanja z odpadki.

Pred sedmimi meseci sem prav ob podpori producenta filma Smeti in igralca Jeremy Ironsa predstavil Zeleno knjigo o plastičnih odpadkih, s katero smo začeli razpravo o bolj trajnostni vlogi plastičnih izdelkov in zmanjšanju vplivov odpadkov iz plastičnih mas na okolje. Odziv vseh zainteresiranih je bil velik in kaže na pomembnost problema. Prejeli smo nekaj več kot 270 odgovorov tudi odgovore štirinajstih ministrstev in nekaterih nacionalnih parlamentov. Seveda bo trajalo še kar nekaj časa, preden bomo naredili podrobno analizo. Eden od zaključkov, ki pa ga je že mogoče narediti je, da bo v bodoče EU morala prenehati s financiranjem odlagališč in namenjati javna sredstva predvsem za posodabljanje infrastrukture za recikliranje.

V Evropski komisiji trenutno izvajamo pregled naših politik na področju ravnanja z odpadki. Glavni cilj tega pregleda in novih politik, ki jih bom predlagal spomladi prihodnje leto, bo skozi učinkovitejšo ravnanje z viri ustvariti več gospodarskih priložnosti in spodbujati krožno gospodarstvo.

Slovenija sodi med razmeroma uspešne članice EU, ko je govora o ravnanju z odpadki. Trenutna stopnja recikliranja skupaj s kompostiranjem znaša okoli 40 % vseh komunalnih odpadkov, kar dokazuje, da je bil na tem področju dosežen znaten napredek. Slovenija je tako na dobri poti k uresničitvi skupno dogovorjenega cilja recikliranja 50 % komunalnih odpadkov do leta 2020. Kljub temu pa je prostora za izboljšave še veliko. Okoli 60 % komunalnih odpadkov še vedno pristane na odlagališčih. Pa tudi stopnja recikliranja se v zadnjih letih ni ustrezno povečevala. Področje urejanja ravnanja z odpadki predstavlja tudi pomembno priložnost za nova delovna mesta. Po ocenah komisije bi popolno izvajanje zakonodaje EU o odpadkih v Sloveniji lahko ustvarilo več kot 2.000 novih delovnih mest. Prihodki v dejavnosti predelave pa bi se povečali za dobrih 200 milijonov evrov.

Pozdravljam vse pobude slovenskih vodstvenih organov na vseh ravneh, kakor tudi državljanov in civilne družbe, ki spodbujajo premik od odlaganja odpadkov k njihovu recikliranju. S spodbujanjem ponovne uporabe in proizvodnje ter s spodbujanjem alternativnih proizvodnih modelov, ki temeljijo na lizingu in storitvah, ki predvidevajo vračilo, pa se še dodatno odpirajo nove priložnosti, poslovne in trajnostne.

Gospa in gospodje, res mi je v zadovoljstvo, da sem vas lahko nagovoril na okrogli mizi, ki naslavlja in spodbuja prehod v družbo brez odpadkov. To je gibanje, ki pridobiva podporo po vsej Evropi. In veseli me, da tudi v Sloveniji. Zahvaljujem se vam za vašo pozornost in vam še naprej želim nadvse uspešno delo.

Dr. Janez Potočnik
Evropski komisar za okolje

Več informacij: www.ebm.si / press@ocistimo.si / 040 255 433

